

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Asplan Viak AS
Sundretunet
Sundrejordet 4
3570 ÅL

Dato: 18.06.2025
Vår ref: 25/03195-2
Deres ref:

Uttalelse til varsel om oppstart av planarbeid og høring av planprogram – Detaljregulering masseuttak ved Tovegen gbnr 40/12 i Nesbyen kommune

POST- OG BESØKSADRESSE

Ladebekken 50
7066 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00

E-POST post@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883

SWIFT DNBANOKK

IBAN NO5376940505883

ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR

TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 14. mai 2025.

DMF er statens fagorgan og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet. DMF skal bidra til økt verdiskaping gjennom å legge til rette for en langsiktig ressurstilgang basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg som sektormyndighet et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i saker etter plan- og bygningsloven.

Om saken

Nesbyen kommune varsler oppstart av arbeid med reguleringsplan for Tovegen masseuttak og sender forslag til planprogram ut på høring. Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for uttak av fast fjell. Planen er ikke i tråd med kommuneplanens arealdel. Det er vurdert at planen skal konsekvensutredes.

Uttalelse fra DMF

Det er per i dag ikke kartlagt noen forekomster av mineralressurser innenfor planområdet i Norges geologiske undersøkelse (NGU) sine ressursdatabaser. Det er opplyst i planinitiativet at det skal tas ut masser fra uttaket som skal brukes som byggeråstoff. DMF forventer at plandokumentene beskriver de mineralske ressursene som skal tas ut. En mineralressurs er en ikke-fornybar naturressurs som kun kan tas ut der den naturlig forekommer. Det er viktig at ressursene utnyttes så optimalt som mulig, det vil si både i volum og kvalitet. Arealet der uttak skal tillates bør bli utformet på en måte som sikrer at ressursene kan utnyttes i henhold til geologien i området, og samtidig legge til rette for en hensiktsmessig og forsvarlig drift.

Plandokumentene bør gjøre rede for at ressursgrunnlaget for uttaket er til stede. Det innebærer å estimere totalt uttaksvolum og antatt årlig uttak for å estimere levetid, vurdere ressursenes kvalitet og kvalitetsvariasjoner, bruksområder og marked for salg av massene på kort og lang sikt.

Der det skal drives uttak av fast fjell til byggeråstoff bør det være gjennomført en geologisk forundersøkelse, slik at det er dokumentert at bergartene innenfor uttaksområdet er egnet som byggeråstoff og at det ikke startes uttak av uegnet berg. Bergarter som blir vurdert at kan være egnet som byggeråstoff bør testes ytterligere for å dokumentere bergartenes mekaniske og kjemiske egenskaper, avhengig av formålet byggeråstoffene er planlagt brukt til.

Når det planlegges for uttak av fast fjell bør plandokumentene også inneholde informasjon om geologiske strukturer som oppsprekkingsgrad (sprekkes strøk/fall ut fra hvordan det er planlagt å drive ut forekomsten) og eventuelle sprekkesoner i bergarten, dersom det blir vurdert som relevant for utformingen av uttaksområdet.

Konsekvensutredning

Det kommer fram av planprogrammet at det skal utredes for støy, men ikke støv. Som det diskuteres i planinitiativet er støv en utfordring som reguleringsarbeidet må ta hensyn til. Støvflukt kan ha påvirkning på naturmangfold og vassdrag og kan fraktes med vind over store områder. Lite bebyggelse i området er dermed ikke i seg selv grunn til å ikke utrede for støv, og DMF anbefaler at dette tas inn i konsekvensutredningsprogrammet.

Det redegjøres for i planprogrammet at vannkvalitet skal redegjøres for i planbeskrivelsen. Kommunen bør vurdere om vannmiljø skal tas inn i konsekvensutredningen som eget tema. Planområdet ligger i nærheten av Todøla bekkefelt¹ og avrenning fra masseuttak kan utgjøre en påvirkning på vannmiljø. Planprogrammet omtaler overvann som en risiko i forbindelse med beskrivelsen av ROS-analysen.

Generelt om forholdet mellom mineralloven og plan- og bygningsloven

Drift, sikring og avslutning av masseuttak blir regulert av mineralloven med forskrifter og gjennom eventuelle vilkår satt av DMF. Driftsplan for masseuttaket skal godkjennes av DMF i forbindelse med tildeling av driftskonsesjon. Driftsplanen skal som et minimum oppfylle kravene som følger av DMF sin driftsplanveileder. Se vår veileder for driftsplan for fast fjell² for mer informasjon.

Arealavklaringen for masseuttaket skal fastsettes gjennom reguleringsplanen, og gjennom reguleringsbestemmelser kan det blant annet settes ytre grenser for uttaket, tidsbegrensning og etterbruk.

Formålet med reguleringsbestemmelsene bør gå klart frem av planbeskrivelsen. Reguleringsplanen bør ikke legge føringer for selve driften av uttaket. Årsaken er at en eventuell endring i driften kan føre til avvik mellom reguleringsplan og driftsplan, som kan innebære en ny behandling etter plan- og bygningsloven. Kommunen kan ikke stille krav til innholdet i en driftsplan etter mineralloven i en reguleringsplan, men må hjemle rammene for masseuttaket og relevant arealbruk under og etter endt drift i egen myndighet etter plan- og bygningsloven. Et masseuttak har ofte et livsløp som går

¹Todøla Øvre bekkefelt (Vann-Nett): <https://vann-nett.no/waterbodies/012-2439-R/factsheet/summary>

² Driftsplanveileder fast fjell: https://www.dirmin.no/sites/default/files/driftsplanveileder_fastfjell.pdf

over flere tiår. En driftsplan er et dynamisk verktøy for tiltakshaver, og skal kunne endres i takt med løpende bergfaglige vurderinger og andre driftsrelaterte forhold. Vesentlige endringer av driftsplanen skal godkjennes av DMF. Se gjerne temaveilederen om uttak av mineralske forekomster og planlegging etter plan- og bygningsloven³.

Konsesjonsplikt etter mineralloven

Samlet uttak på mer enn 10 000 m³ masse krever konsesjon før drift kan starte, jf. mineralloven § 43. Søknad skal sendes til DMF og blir deretter sendt på høring til aktuelle parter og lokale og regionale myndigheter, før konsesjon eventuelt blir gitt.

Utforming av plan for masseuttak

Det er viktig at plankart og bestemmelser er tydelig på hvor det tillates uttak og hvor nødvendige funksjoner som adkomst, skjerming og sikring skal plasseres. I utformingen av uttaksområdet må det vurderes hva som er det samlede plassbehovet for installasjoner og tiltak som er nødvendige for å kunne drive uttaket forsvarlig. For eksempel knuseverk og sorteringsanlegg, eller sedimentasjonsbasseng og lagringsplass for masser.

Vår generelle anbefaling er at området hvor det skal drives uttak reguleres til arealformålet *råstoffutvinning*.

DMF anbefaler at det ikke legges føringer for uttaksdybde med mindre det er nærmere begrunnet, siden dette kan begrense ressursutnyttelsen. Dersom kommunen ønsker å legge strengere føringer enn de som følger av mineralloven, må kommunen hjemle dette i egen myndighet etter plan- og bygningsloven.

Sikring, skjerming og etterbruk

Masseuttak med bratte skrenter kan utgjøre en fare for omgivelsene. Den som driver masseuttak som er omfattet av mineralloven er ansvarlig for å sikre uttaksområdet. DMF råder til at det blir utformet bestemmelser som krever at uttaksområdet alltid er forsvarlig sikret med følgende eller lignende formulering: «*Uttaket skal til enhver tid være forsvarlig sikret.*»

Dersom det er nødvendig, må det legges opp til skjerming av selve uttaksområdet. Innsyn fra boliger og ferdselsårer bør unngås der dette er mulig. Vegetasjonsskjermen kan bidra til å redusere påvirkning fra støy og støv, og i tillegg ha en estetisk funksjon. Vi råder til at skjermingstiltak ikke blir lagt på, men ved siden av uttaksområdet.

Det er viktig at det blir satt av tilstrekkelig areal i reguleringsplanen til både sikrings- og skjermingstiltak, og for tilsyn og vedlikehold av disse.

DMF råder til at etterbruk av uttaksområdet blir regulert gjennom bestemmelser til arealformålet råstoffutvinning på følgende, eller tilsvarende måte: «*Etter avsluttet uttak og opprydding skal arealet istandsettes til arealbruken LNF.*»

³ Temaveileder – Uttak av mineralske forekomster og planlegging etter plan- og bygningsloven: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/md/2011/vedlegg/veiledninger/mineralske_forekomster/temaveileder_mineral.pdf

Det er viktig at kommune og tiltakshaver vurderer hvordan området skal utformes etter avsluttet drift og hvilket formål området skal tilbakeføres til. Hvordan avslutningen av uttaksområdet skal foregå og hvilket arealformål uttak skal istandsettes til gir god kobling til DMF sin behandling av søknad om driftskonsesjon.

Se også vår veileder om krav og hensyn til fysiske omgivelser⁴.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Dragana Beric Skjøstad
seksjonsleder

Kristina Elise Krøvel
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Kristina Elise Krøvel

Mottakere:

Asplan Viak AS

SundretunetSundrejordet 4

3570 ÅL

⁴ Veileder – krav og hensyn til fysiske omgivelser ved forvaltning og bruk av mineralressurser:
https://dirmin.no/sites/default/files/miljoveileder_180220_komplett_ny.pdf